

Новіков Андрій Сергійович,
здобувач вищої освіти
навчально-наукового експертно-
криміналістичного інституту
Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
завідувач кафедри теорії, історії
та філософії права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент
Кривицький Юрій Віталійович

ПОДОЛАННЯ ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Сучасний розвиток правової системи України супроводжується активним оновленням законодавства, що є закономірною реакцією держави на суспільні трансформації, євроінтеграційні процеси, цифровізацію публічного управління та виклики воєнного часу. Водночас динамічність нормотворчої діяльності нерідко призводить до виникнення суперечностей між нормативно-правовими актами, що ускладнює правозастосування та негативно впливає на ефективність правового регулювання. У зв'язку з цим проблема правових колізій залишається однією з актуальних проблем сучасної юридичної науки та практики.

У загальнотеоретичному розумінні правова колізія являє собою суперечність між нормативними приписами, які регулюють одні й ті самі суспільні відносини, але встановлюють різні правила поведінки чи передбачають відмінні юридичні наслідки. Причинами виникнення колізій можуть бути недоліки нормотворчої діяльності, відсутність належної координації між суб'єктами правотворчості, надмірна кількість нормативно-правових актів, а також несвоєчасне приведення чинного законодавства у відповідність до нових суспільних потреб [2, с. 418–420].

Особливого значення проблема колізій набуває в умовах реформування законодавства України. Велика кількість нормативно-правових актів, прийнятих у різні періоди та різними суб'єктами правотворчості, об'єктивно підвищує ризик виникнення неузгодженостей. Наслідком цього можуть бути труднощі у діяльності органів державної влади, неоднакове застосування

правових норм, зниження рівня правової визначеності та довіри громадян до права. Як справедливо зазначається в юридичній літературі, колізійність є одним із проявів складності та динамічності правової системи, а тому потребує постійної уваги як з боку законодавця, так і правозастосовних органів [3, с. 232–235].

В юридичній науці традиційно виділяють темпоральні, ієрархічні та змістовні колізії. Для їх подолання застосовуються загальновизнані колізійні правила. Зокрема, відповідно до принципу «*lex superior derogat inferiori*» пріоритет має нормативно-правовий акт вищої юридичної сили; правило «*lex posterior derogat priori*» передбачає перевагу пізніше прийнятого акта над попереднім; принцип «*lex specialis derogat generali*» закріплює пріоритет спеціальної норми над загальною. Саме ці підходи забезпечують підтримання внутрішньої узгодженості законодавства та належне функціонування механізму правового регулювання [4].

Важливу роль у подоланні колізій відіграють судові органи. Особливе значення має діяльність Конституційного Суду України щодо забезпечення верховенства Конституції України та усунення нормативних суперечностей. Водночас Верховний Суд сприяє формуванню єдиної правозастосовної практики шляхом вироблення правових позицій, які орієнтують суди на однакове застосування законодавства. У цьому контексті принцип верховенства права та положення Конституції України виступають фундаментальною основою вирішення правових колізій [1].

Ефективним засобом запобігання колізійності є також систематизація законодавства, проведення правової та антикорупційної експертизи проєктів нормативно-правових актів, удосконалення законодавчої техніки та підвищення якості нормотворчої діяльності загалом. Не менш важливим є забезпечення своєчасного оновлення законодавства та усунення застарілих нормативних положень, що втратили актуальність. В умовах євроінтеграційних процесів особливої ваги набуває гармонізація національного законодавства та забезпечення його внутрішньої узгодженості [5].

Отже, правові колізії є об'єктивним наслідком розвитку законодавства та ускладнення суспільних відносин. Їх наявність негативно впливає на стабільність правового регулювання, ефективність діяльності органів державної влади та рівень правової визначеності. Подолання колізій здійснюється шляхом застосування загальновизнаних колізійних принципів, а також через удосконалення нормотворчої діяльності, систематизацію

законодавства та забезпечення єдності судової практики. Реалізація цих заходів сприятиме зміцненню принципу верховенства права, підвищенню ефективності функціонування правової системи України та утвердженню засад правової держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Загальна теорія права : підруч. / М. І. Козюбра, С. П. Погребняк, О. В. Цельєв, Ю. І. Матвєєва / За заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Львів : Край, 2007. 256 с.
4. Берназюк Я. О. Основні підходи до вирішення колізій у законодавстві: теоретико-правове дослідження. *Constitutionalist*. 2022. URL: <https://constitutionalist.com.ua>
5. Скаун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. 4-те вид., доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2021. 528 с.

Олійник Сергій Андрійович,

здобувач вищої освіти
навчально-наукового експертно-
криміналістичного інституту
Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

професор кафедри теорії, історії
та філософії права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
історичних наук, доцент

Дорошук Ніна Олександрівна

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ: УРОКИ ІСТОРІЇ

Сучасний етап розвитку держави нерозривно пов'язаний зі стрімким поширенням інформаційних технологій, які, з одного боку, відкривають нові можливості для комунікації, а з іншого – породжують нові виклики для національної безпеки. Інформаційна війна стала невід'ємною складовою гібридних конфліктів і здатна завдавати шкоди, співмірної з наслідками збройної агресії. За визначенням, інформаційна війна – це протиборство у свідомості людей, спрямоване на дезорганізацію системи державного